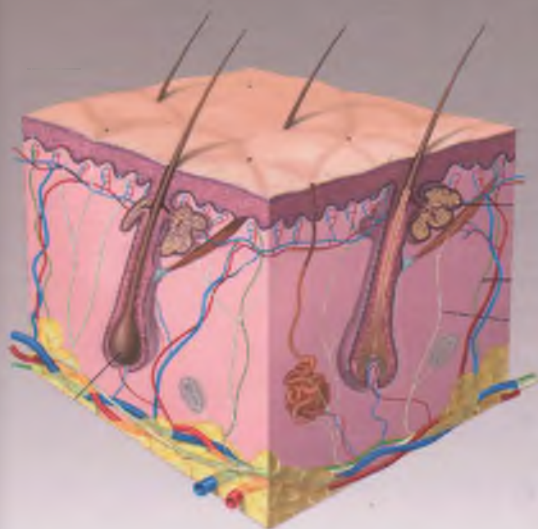

ДЕРМАТОЛОГІЯ ВЕНЕРОЛОГІЯ

За редакцією член-кореспондента НАМН України,
професора В.І. Степаненка

УДК 616.5+616.97](075.8)

ББК 55.8я73

Д36

*Рекомендовано Вченою радою закладу вищої освіти
Національного медичного університету імені О.О. Богомольця МОЗ України,
як підручник для здобувачів вищої медичної освіти ЗВО України
Протокол №10 від 19.06.2025*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Ж.В. Корольова – доктор медичних наук, професор, професор кафедри дерматовенерології, алергології, клінічної та лабораторної імунології Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика;

Я.Ф. Кутасевич – доктор медичних наук, професор, в.о. директора ДУ «Інститут дерматології та венерології НАМН України»;

В.Г. Кравченко – доктор медичних наук, професор, професор кафедри шкірних і венеричних хвороб Полтавського державного медичного університету.

Дерматологія, венерологія. Підручник / видання друге, перео-
Д36 працьоване, доповнене. За редакцією член-кореспондента НАМН
України, професора В.І. Степаненка. – К.: В-во: Купріянова О.О.,
2025. – 928 с., 275 іл.

ISBN 978-966-8668-83-8

Друге видання підручника (перше вийшло у 2012 р.) підготовлено співробітниками кафедри дерматології та венерології з курсом косметології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця та провідними дерматовенерологами однопрофільних кафедр закладів вищої освіти України під загальною редакцією член-кореспондента НАМН України, професора В.І. Степаненка.

У підручнику на сучасному рівні викладено погляди на етіологію й патогенез захворювань шкіри і її придатків та інфекцій, які передаються переважно статевим шляхом. Представлено клінічну картину й перебіг ряду дерматозів та інфекцій, які переважно передаються статевим шляхом, а також новітні методи діагностики, лікування та профілактики їх.

Підручник укладено відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2014 р.), Стандарту вищої освіти зі спеціальностей «Медицина», «Педіатрія», «Стоматологія», де визначено обсяг теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей для досягнення визначених результатів навчання, відповідно до концепції освітньої діяльності та освітніх програм за спеціальностями «Медицина», «Педіатрія», «Стоматологія», що базується на відповідних галузевих стандартах.

Підручник включає обов'язкові для засвоєння теми з урахуванням тематичного плану лекцій і практичних занять. У ньому представлено також ряд інших розділів дерматології та венерології, знання яких потрібне для проведення диференційної діагностики нозологічних форм шкірної патології. Окрім цього, підручник включає теми елективних курсів «Медична косметологія» та «Новоутворення шкіри». У тексті використано ілюстративний матеріал, заснований на клінічних спостереженнях співавторів підручника, зокрема, співробітників кафедри дерматології та венерології з курсом косметології НМУ імені О.О. Богомольця, а також окремі ілюстрації навчальних експозитивних експонатів музею муляжів цієї кафедри. У розділі «Медична косметологія» представлено ілюстративний матеріал клінічних спостережень співавторів цього розділу співробітників профільної кафедри Одеського національного медичного університету.

Для здобувачів вищої медичної освіти закладів вищої освіти України, лікарів-інтернів, практикуючих лікарів.

УДК 616.5+616.97](075.8)

ББК 55.8я73

ISBN 978-966-8668-83-8

© В.І. Степаненко, С.Г. Свирид, Р.Л. Степаненко та ін., текст, 2025
© Кафедра дерматології та венерології з курсом косметології НМУ імені О.О. Богомольця, ілюстрації, 2025

СПЕЦІАЛЬНА ДЕРМАТОЛОГІЯ

Тема 3. ПАРАЗИТАРНІ ХВОРОБИ ШКІРИ – ДЕРМАТОЗООНОЗИ	
(В.І. Степаненко, <u>Б.Г. Коган</u> , О.О. Сизон, В.Є. Ткач)	107
3.1. Короста	108
3.2. Демодекоз	117
3.3. Вошивість	124
Тема 4. ГНІЙНИЧКОВІ ХВОРОБИ ШКІРИ – ПІОДЕРМІЇ	
(В.І. Степаненко, С.В. Іванов, О.О. Сизон, І.О. Чаплик-Чижо, О.Ю. Туркевич)	130
Епідеміологія, етіологія, патогенез піодермій	131
Стафілококові ураження шкіри – стафілодермії	132
Стрептококові ураження шкіри – стрептодермії	142
Стрепто-стафілококові ураження шкіри – змішані піодермії	147
Тема 5. ПСОРИАЗ	
(В.І. Степаненко, О.О. Сизон, Р.Л. Степаненко, І.Я. Возняк, А.О. Гумен, К.С. Ткачишина, А.М. Біловол)	155
Тема 6. ЧЕРВОНИЙ ПЛЕСКАТИЙ ЛИШАЙ	
(В.І. Степаненко, Т.В. Святенко, К.А. Манвелова, А.О. Гумен)	186
Тема 7. МІКОТИЧНІ УРАЖЕННЯ ШКІРИ ТА СЛИЗОВИХ ОБОЛОНОК	
(В.І. Степаненко, С.Г. Свирид, С.В. Іванов, В.В. Горбунцов, Г.І. Макуріна)	195
Класифікація мікотичних уражень шкіри та слизових оболонок	199
Кератомікози	203
Дерматомікози (епідермомікози)	206
Трихомікози	213
Онїхомікози	215
Кандидози	217
Маласезіоз шкіри	222
Глибокі мікози	229
Псевдомікози	231
Тема 8. АЛЕРГОДЕРМАТОЗИ	
(В.І. Степаненко, О.І. Денисенко, О.О. Сизон, О.Д. Александрук, Н.Ю. Резніченко, А.М. Біловол)	240
8.1. Дерматити	241
8.2. Екзема	249
8.3. Токсикодермії	258
8.4. Кропив'янка	268
8.5. Атопічний дерматит	275
Тема 9. ПРОФЕСІЙНІ ДЕРМАТОЗИ	
(В.І. Степаненко, М.М. Лебедюк, О.І. Денисенко, В.Є. Ткач, О.Д. Александрук)	286
Професійні дерматози хімічної етіології	288
Алергічні професійні дерматози	290

В.І. Степаненко, С.Г. Свирид, Р.Л. Степаненко, О.Є. Федоренко, Т.О. Литинська, О.В. Богомолець, В.Г. Коляденко, Б.Г. Коган, С.В. Іванов, С.М. Раздайбедін, П.В. Бардов, О.П. Шевченко, К.В. Коляденко, Т.С. Коновалова, К.А. Манвелова, А.О. Гумен, К.С. Ткачишина, В.В. Короленко, П.В. Федорич, (м. Київ); О.О. Сизон, І.О. Чаплик-Чижо, І.Я. Возняк, М.О. Дашко, О.Ю. Туркевич (м. Львів); Р.Ф. Айзатулов (м. Кропивницький); С.А. Бондар, С.В. Дмитренко, (м. Вінниця); Г.І. Макуріна, Н.Ю. Резніченко (м. Запоріжжя); А.М. Дашук, А.М. Біловол (м. Харків); О.І. Денисенко (м. Чернівці); М.О. Дудченко, В.І. Каменєв (м. Полтава); А.Д. Дюдюн, Т.В. Святенко, В.В. Горбунцов, (м. Дніпро); М.М. Лебедюк, М.Е. Запольський, О.І. Ніточко, Д.М. Запольська (м. Одеса); В.Є. Ткач, О.Д. Александрук (м. Івано-Франківськ).

ДЕРМАТОЛОГІЯ, ВЕНЕРОЛОГІЯ

Підручник

(видання друге переопрацьоване, доповнене)

за редакцією член-кореспондента НАМН України,
професора Віктора Івановича Степаненка

Технічна редактура *Купріянова О.О.*

Комп'ютерна верстка *Ковинєв А.О.*

Дизайн обкладинки *Боброва В.В.*

Формат 70х100/16. Ум.-друк. арк. 59,74. Тираж 1000. Зам. № 017-25

Видавець: В-во Купріянова О.О.

Свідцтво про внесення до державного реєстру
суб'єктів видавничої справи серії ДК №315 від 24.01.2001 р.

03142, м. Київ, вул. Омеляна Пріцака, 3

ОКТБ – корп. 5, оф. 142. Тел.: (044) 502-41-23.